

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาการปฏิบัติจริงของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล” ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการ เงื่อนไข องค์ประกอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

คำถามวิจัย

1. ลักษณะการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้นเป็นอย่างไร?
2. ระดับความรู้เกี่ยวกับการทำพินัยกรรมของมุสลิม ในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้นเป็นอย่างไร?
3. ปัญหาและอุปสรรคในการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้นเป็นอย่างไร?

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยเรื่อง “พินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาการปฏิบัติจริงของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล” ผู้วิจัยขอเสนอการสรุปผลการวิจัย จากกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และผลของการวิจัยโดยสรุป ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

5.1.1 วิธีการดำเนินการวิจัย

5.1.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชน รองประธาน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล คณะวิทยุธรรม อีหม่าม คณะกรรมการมัสยิด นักวิชาการอิสลาม ตลอดจนมุสลิมและมุสลิมะฮ์ในอำเภอเมืองสตูล โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรเพื่อใช้เฉพาะในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ อย่างเดียว ได้แก่ ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 1 คน รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 3 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 1 คน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 5 คน คณะวิทยุธรรมประจำศาลจังหวัดสตูล 1 คน นักวิชาการอิสลามในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล 4 คน และอีหม่ามประจำมัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล (เฉพาะมัสยิดที่จดทะเบียนกับทางราชการเท่านั้น) 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างนี้จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาโดยการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน 130 คน จากอีหม่ามและคณะกรรมการมัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล (เฉพาะมัสยิดที่จดทะเบียนกับทางราชการเท่านั้น) คัดเลือกโดยใช้วิธีการเจาะจง 35 มัสยิด จากจำนวนมัสยิด 69 หลัง โดยกำหนดว่า 1 มัสยิดต่อกรรมการ 2 คน จำนวนทั้งสิ้น 70 คน และมุสลิมและมุสลิมะฮ์ในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล เป็นรายบุคคลมีทั้งหมด จำนวน 60 คน โดยกำหนดตำบลละ 5 คน จาก 12 ตำบล ดังข้อมูลตามตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงข้อมูลตำบล หมู่บ้าน และเทศบาลในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

ลำดับที่	รายชื่อตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	เทศบาล
1	พิมาน	-	1
2	คลองขุด	7	1
3	ควนขัน	6	-
4	บ้านควน	7	-
5	ฉลุง	14	1
6	เกาะสาหร่าย	7	-
7	ตันหยงโป	3	-
8	เจ๊ะบิลัง	6	1
9	ตำมะลัง	3	-
10	ปยู	3	-

ลำดับที่	รายชื่อตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	เทศบาล
11	ควนโพธิ์	7	-
12	เกตรี	7	-

(ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดสตูล)

ตารางแสดงข้อมูลมัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

ลำดับที่	เลขที่	ชื่อมัสยิด	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่	ตำบล
1	1/2492	บ้านกาเต๊ะ(นุรุลอิหม่าม)	กาเต๊ะ	1	บ้านควน
2	2/2492	บ้านควน(มิศบาฮุดดีน)	บ้านควน	5	บ้านควน
3	3/2492	คูโป๊ะการ์นยี	คูโป๊ะการ์นยี	7	บ้านควน
4	4/2492	โคกทราย	โคกทราย	3	บ้านควน
5	5/2492	กลางฉลุง	ฉลุงกลาง	4	ฉลุง
6	13/2492	ตันหยงอูมา	ตันหยงอูมา	1	เกาะสาหร่าย
7	14/2492	ยะระโตคใหญ่	เกาะสาหร่าย	5	เกาะสาหร่าย
8	15/2492	อิสลามียะห์ ตันหยงโป	ตันหยงโป	2	ตันหยงโป
9	16/2492	หาดทรายยาว	หาดทรายยาว	1	ตันหยงโป
10	17/2492	อะห์มาเดียะ	ฉลุงเจ๊ะบิลัง	1	เจ๊ะบิลัง
11	18/2492	มะห์มุเดียะ	ฉลุงเจ๊ะบิลัง	1	เจ๊ะบิลัง
12	19/2492	คารุดตักวา	โคกประคู้	11	ฉลุง
13	20/2492	บูเก็ตตรี	เกตรี	3	เกตรี
14	22/2492	กลางควนโพธิ์	ควนโพธิ์	2	ควนโพธิ์
15	50/2492	ตำมะลัง	ตำมะลังใต้	3	ตำมะลัง
16	51/2492	มาบัง	พิมาน	-	พิมาน
17	52/2493	นุรุลมุสตกิม บ้านกะดู่	ควนขัน	1	ควนขัน
18	53/2493	บันนังปูเลา	บันนังปูเลา	4	เจ๊ะบิลัง
19	54/2493	ยะระโตคน้อย	โตคน้อย	4	เกาะสาหร่าย

ลำดับที่	เลขที่	ชื่อมัสยิด	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่	ตำบล
20	55/2493	ปยู	ตันหยงกาโบย	2	ปยู
21	59/2498	กูโบะบาตู	กูโบะบาตู	1	บ้านควน
22	63/2499	ตันหยงกลิง	ตันหยงกลิง	3	เกาะสาหร่าย
23	63	ยามีอูลูกวานิยะฮ์	บ้านทุ่ง	8	ฉลุง
24	64	อัลฆอยรียะ	ปยู	2	ปยู
25	66/2502	กูบังเกียมบัง	กูบังจามัง	1	ฉลุง
26	77	บูเก้ตบุหงา	คลองขุด	7	คลองขุด
27	88	แสงอิสลามิยะห์	ตำมะลังเหนือ	2	ตำมะลัง
28	91	บ้านใหม่	บ้านใหม่	5	ควนโพธิ์
29	91	นุรุลเอียะห์ซาน	นาลาน	3	ควนขัน
30	92	นุรูลอิสลาม	นาลาน	3	ควนขัน
31	96	ปาเต๊ะ ควนเรียง	ปาเต๊ะ	3	เจ๊ะบิลัง
32	98	คารุสตาลาม	เขาน้อย	12	ฉลุง
33	108	คารุลอือบาอะห์	บากันเคย	5	ตันหยงโป
34	115	คารุลอือมาน	ท่าหิน	7	ควนขัน
35	118	คารุลญันนะห์	ฉลุงใต้	5	ฉลุง
36	120	เรากูอคุซซอลิฮีน	แรกอด	6	ควนขัน
37	129	นุรุลฮาติม	กาลันยัตัน	5	เจ๊ะบิลัง
38	137	คารู้อาหม่าน	เกตรีเหนือ	2	เกตรี
39	138	เรากูอคุลญันนะห์	พิมาน	-	พิมาน
40	137	คารุลมุตตากีน	นาแค	5	คลองขุด
41	141	มุฮำมาดียะห์	ควนโพธิ์	6	ควนโพธิ์
42	148	นุรุลอือดาอะห์	เกตรี	4	เกตรี

ลำดับที่	เลขที่	ชื่อมัลลิก	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่	ตำบล
43	154	อัล-อักษอบูกิตจินา	-	1	คลองขุด
44	155	เรากูอตุลมุฮาญีรีน	-	7	ควนโพธิ์
45	157	คารุลอาบิดิน	-	1	ควนโพธิ์
46	159	นุรุลสลาม	-	5	เกตรี
47	160	อ็ชชากีรีน	-	2	เกาะสาหร่าย
48	167	กมาตุลอิสลาม	-	-	พิมาน
49	170	อัล-ฟุรกอน ปังกาลันบไล๊ะ	-	-	พิมาน
50	173	นุรุลมัวชีนีน	-	-	พิมาน
51	179	สุโหลงมาตี	-	4	บ้านควน
52	184	คารุลนาญิยะฮ์	-	3	คลองขุด
53	185	คารุลฮาซีกีน	-	6	เกตรี
54	189	อิกอมาตุคคีน	-	7	นลุง
55	196	ญันนะตุลนาอิม	-	2	บ้านควน
56	201	ฟัตฮุลมาฮิด	-	8	นลุง
57	202	ฮิดายาตุลฮิมาน	-	3	ปยู
58	203	ญะบาลุรเราะห്മะฮ์	ควนดินแดง	1	ควนขัน
59	206	ญะบัลเราะห്മะฮ์	-	14	นลุง
60	209	มิฟตาฮุลญันนะฮ์	-	6	บ้านควน
61	210	บากร์บาตา	ชอย17	-	พิมาน
62	211	คารุลมุฮิบบะฮ์	-	-	นลุง
63	213	นุรุลฮาซานะฮ์	-	6	บ้านควน
64	221	อปีซัรอัลฆิฟารีฮ์	-	6	เกาะสาหร่าย
65	222	นุรูลฮิดายะฮ์	-	-	พิมาน
66	225	คารูลมะวะวา	ท่าเส้นเต็น	-	พิมาน

ลำดับที่	เลขที่	ชื่อมัสยิด	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่	ตำบล
67	226	อรร็อยฮาน	โคกพิลา	3	ควนโพธิ์
68	227	นุรุลอิบาอะฮ์	-	2	เกตุรี
69	228	ย่าอะตุลอิสลาม	-	1	คลองขุด

(ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล)

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องพินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาการปฏิบัติจริงของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล ศึกษาเกี่ยวกับ อุปสรรค ปัญหา ผลกระทบ แนวทางแก้ไข ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมของมุสลิมในจังหวัดสตูล ดังนั้นผู้วิจัยมีขั้นตอนและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลจำนวน 10 คน โดยจะทำการเลือกเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 1 คน รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 3 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 1 คน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 5 คน คณะโต๊ะยุติธรรมประจำศาลจังหวัดสตูลจำนวน 1 คน นักวิชาการอิสลามในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล 4 คน และอิหม่ามประจำมัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล (เฉพาะมัสยิดที่จดทะเบียนกับทางราชการเท่านั้น) 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างนี้จำนวน 20 คน

2) อิหม่ามและคณะกรรมการมัสยิด 70 คน จากคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด 35 มัสยิด โดยกำหนดว่า 1 มัสยิดต่อกรรมการ 2 คน และมุสลิมและมุสลิมะฮ์ในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล จำนวน 60 คน จาก 12 ตำบล การสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย SRS (Simple Random Sampling)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างจากประธาน รองประธาน หัวหน้าวิชา และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล คณะโต๊ะยุติธรรมประจำศาลจังหวัดสตูล อิหม่าม และนักวิชาการอิสลาม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อมาสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ได้ถามคณะกรรมการมัสยิด และมุสลิมและมุสลิมะฮ์ในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลเท่านั้น

5.1.1.2 เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล และข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

วิธีการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาค้นคว้าความเป็นมา หลักการ โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนิยาม ประเภท หลักการ กฎเกณฑ์ เงื่อนไข และองค์ประกอบในการทำพินัยกรรมในอิสลาม ข้อมูลต่างๆเหล่านี้จะศึกษาจาก อัลกุรอาน อัลหะดีษ ตำรา หนังสือที่เกี่ยวข้องกับการทำพินัยกรรมในอิสลาม เอกสารที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลามด้านพินัยกรรม และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ครอบคลุมถึงพินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาการปฏิบัติจริงของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล 4 ด้าน คือ

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม
2. สาเหตุ / ปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล
3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล
4. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการทำพินัยกรรมในอิสลามในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

หลังจากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งร่างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีการตรวจและแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย สุดท้ายนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบเพื่อแก้ไขพิจารณาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5.1.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารนั้น ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลโดยยึดหลักฐานจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ และทัศนะของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักการ เงื่อนไข และวิธีการทำ

พินัยกรรมตามบทบัญญัติของอิสลาม ตลอดจนศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากอินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลสารสนเทศอื่นๆ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์และสรุปผล

ส่วนการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้นผู้วิจัยได้นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไปยื่นต่อกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล อันประกอบด้วย ประธาน รองประธาน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล คณะกรรมการอิสลามจังหวัดสตูล คณะกรรมการมัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล นักวิชาการอิสลามในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล ตลอดจนมุสลิมและมุสลิมะฮ์ในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล แล้วนำแบบสอบถามส่งไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 ชุด และสัมภาษณ์คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลจำนวน 10 คน โดยจะทำการเลือกเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 1 คน รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 3 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 1 คน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล 5 คน คณะกรรมการอิสลามประจำศาลจังหวัดสตูลจำนวน 1 คน นักวิชาการอิสลามในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล 4 คน และอิหม่ามประจำมัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล (เฉพาะมัสยิดที่จดทะเบียนกับทางราชการเท่านั้น) 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างนี้จำนวน 20 คน

5.1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้มีความถี่ร้อยละ และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อตอบคำถามวิจัยที่กำหนดไว้

5.1.2 ผลการดำเนินการวิจัยโดยสรุป

5.1.2.1 ผลการวิจัยเอกสาร

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า การทำพินัยกรรมในอิสลามนั้นเป็นสิ่งที่ศาสนาอนุญาตให้กระทำได้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้แก่บุคคลที่มีความต้องการจะมอบผลประโยชน์หรือทรัพย์สินให้แก่ผู้ที่มีโชทายาทที่มีสิทธิรับมรดก รวมถึงสาธารณะกุศลต่างๆ ที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติของอิสลาม ดังนั้นผู้วิจัยขอสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามดังต่อไปนี้

1. การทำพินัยกรรมในอิสลามนั้นไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรจะต้องมีพยานรู้เห็นสองคนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. หากผู้ทำพินัยกรรมมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกพินัยกรรมถือว่าสามารถกระทำได้โดยไม่ขัดแย้งกับบทบัญญัติแต่แต่ประการใด เพราะพินัยกรรมนั้นจะมีผลบังคับใช้ภายหลังจากที่ผู้ทำพินัยกรรมได้เสียชีวิตลงและหลังจากเสร็จสิ้นการชำระหนี้สินของผู้ตายเรียบร้อยแล้ว

3. การทำพินัยกรรมจะต้องไม่เกินหนึ่งในสามของทรัพย์สินทั้งหมด

4. ไม่ให้อุญาตให้ทำพินัยกรรมแก่ผู้ที่เป็นทายาทที่มีสิทธิรับมรดก และไม่มีผลบังคับใช้พินัยกรรมที่ยกให้แก่ผู้ที่เป็นทายาท ยกเว้นทายาททั้งหมดจะยินยอม

5. การทำพินัยกรรมที่มีความประเสริฐยิ่งคือ การทำพินัยกรรมหนึ่งในห้าของทรัพย์สินทั้งหมด รองลงมา คือ หนึ่งในสี่ และสุดท้ายคือ หนึ่งในสาม

6. ศาสนาส่งเสริมให้ผู้ที่มีทรัพย์สินมากมายทำพินัยกรรมในหนทางที่ดีงาม ดังนั้นถือว่าเป็นวาญิบสำหรับผู้ที่มีความมั่งคั่งหรือต่อมมุษย์ติดพันอยู่ หรือมีสิ่งที่เป็นอะมานะฮ์ของผู้อื่นๆเก็บอยู่กับเขา และถือเป็นหะรอม เมื่อทำพินัยกรรมด้วยสิ่งศาสนาห้ามกระทำ รวมถึงการทำพินัยกรรมโดยมีเจตนาตัดสิทธิ์ทายาท

7. อนุญาตให้เด็กที่มีความรู้สึกรับผิดชอบแล้วทำพินัยกรรมได้ โดยมีแนวทางปฏิบัติ และเป็นที่ยอมรับของท่านอุมร์ رضي الله عنه

8. การทำพินัยกรรมให้แก่ทารกที่มีอยู่ในท้อง ขณะที่ทำพินัยกรรมถือว่าใช้ได้ และให้ดำเนินตามพินัยกรรม ถ้าหากทารกนั้นคลอดมาจากท้องมารดา และมีชีวิตอยู่ โดยนับระยะเวลาตั้งแต่ทำพินัยกรรมจนถึงเวลาคลอดได้ไม่ถึงหกเดือน เพราะเวลาหกเดือนนั้นเป็นกำหนดเวลาน้อยสุดของระยะการตั้งท้อง

9. การทำพินัยกรรมนั้นเป็นอิบาเดฮ์ที่แสดงถึงความกักดีและเป็นการแสวงหาความใกล้ชิดต่ออัลลอฮ์ โดยใช้ทรัพย์สินบางส่วนเพื่อช่วยเหลือพี่น้องมุสลิมซึ่งเป็นการให้โอกาสเสริมสร้างชีวิตใหม่ในสังคมดังนั้นเขาจะได้รับคุณงามความดีและได้รับการอภัยหลังจากที่ได้เสียชีวิตลง

5.1.2.1 ผลการวิจัยภาคสนาม

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยภาคสนามนั้นได้จากผลของการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ของการการวิจัย รวมถึงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็นตอนดังต่อไปนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

พินัยกรรมในอิสลามของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล 3) สาเหตุปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล และ 4) แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล โดยที่ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยอย่างสรุปพร้อมกับข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน มีอายุระหว่าง 46-55 ปีมากที่สุดจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมา มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมา มีอายุระหว่าง 56-65 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 รองลงมา มีอายุระหว่าง 25-35 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 รองลงมา มีอายุระหว่าง 66 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีมุสลิมในอำเภอเมืองสตูล มากที่สุดจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมา มุสลิมะฮ์ในอำเภอเมืองสตูลจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมา ตำแหน่งคอเต็บจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 รองลงมา อิหม่ามจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 รองลงมา บิลาลจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ตามลำดับ

ส่วนระดับการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาสายสามัญของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 ระดับอนุปริญญาจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ระดับปริญญาตรีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 และสูงกว่า ปริญญาตรีจำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ และระดับการศึกษาด้านศาสนาพบว่า ระดับการศึกษาด้านศาสนาอิสลามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน มีระดับการศึกษา มากที่สุดคือ ต่ำกว่าขานะวีย์จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมา ระดับขานะวีย์จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมา ระดับปริญญาตรีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 รองลงมา ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

จากการศึกษาพบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน ตอบแบบสอบถามถูกมากที่สุดจำนวน 13-18 ข้อ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา

ตอบถูก 7-12 ข้อจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาตอบถูกจำนวน 19-24 ข้อจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ซึ่งอยู่ในระดับสูง รองลงมาตอบถูกจำนวน 0-6 ข้อจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 อยู่ในระดับต่ำมาก รองลงมาตอบถูกจำนวน 25-30 ข้อจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ ดังตารางต่อไปนี้

ระดับคะแนน	คะแนน	จำนวนที่ตอบ / คน	คิดเป็นร้อยละ	ความหมาย
0 - 6	1	2	1.5	ระดับต่ำมาก
7 - 12	2	45	34.7	ระดับต่ำ
13 - 18	3	67	51.5	ระดับปานกลาง
19 - 24	4	15	11.5	ระดับสูง
25 - 30	5	1	0.8	ระดับสูงมาก
รวม		130	100	

3. สาเหตุปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าสาเหตุปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การทำพินัยกรรมนั้นมีปัญหาเนื่องจากไม่เข้าใจหลักกฎหมายอิสลามมากที่สุด คือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 5.4 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

2. ผู้ทำพินัยกรรมนั้นยกทรัพย์สินเกินกว่า 1 ใน 3 ของทรัพย์สินทั้งหมดโดยที่ทายาทไม่ยินยอม มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 62 คนคิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมา ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 30 คนคิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 14 คนคิดเป็นร้อยละ 10.8 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

3. ทายาทของผู้ตายคัดค้านผลของพินัยกรรมเนื่องจากไม่ได้รับรู้มาก่อนถึงการทำพินัยกรรมของผู้ตาย มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 66 คนคิดเป็นร้อยละ 50.8

รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 27 คนคิดเป็นร้อยละ 20.8 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 6.9 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

4. ขาดผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 47 คนคิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 17 คนคิดเป็นร้อยละ 13.1 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

5. ไม่มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 41 คนคิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 34 คนคิดเป็นร้อยละ 26.2 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 17.7 และระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

6. ผู้ตายทำพินัยกรรมตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยขัดกับหลักกฎหมายอิสลามมากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 48 คนคิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 13 คนคิดเป็นร้อยละ 10.0 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

7. เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งในการทำพินัยกรรมเนื่องจากผู้ตายยกทรัพย์สินเกินกว่า 1 ใน 3 ของทรัพย์สินทั้งหมด โดยที่ทายาทไม่ยินยอม ทายาทไม่กล้าที่จะฟ้องร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดหรือศาล มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 60 คนคิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 37 คนคิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 8.5 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

8. ไม่มีแบบฟอร์มของการเขียนพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 56 คนคิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 18.5 รองลงมาระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 17 คนคิดเป็นร้อยละ 13.1 และระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 9.2 ตามลำดับ

9. ผู้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้แก่คนต่างศาสนา มากที่สุดคือ ระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 64 คนคิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 11.5 และระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 8 คนคิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

10. ผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมให้แก่ทายาท โดยที่ทายาทอื่นๆ ไม่ยินยอม มากที่สุดคือ ระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 11.5 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 8.5 ตามลำดับ

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ให้อิหม่าม คอเต็บ บิลาตและกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตลอดจนผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาเพิ่มเติม มากที่สุดคือ ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 52 คนคิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 รองลงมาระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 3.1 และระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

2. จัดอบรมประชาชนในชุมชนเป็นระยะๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 50 คนคิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 36 คนคิดเป็นร้อยละ 27.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 5.4 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

3. จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามในทุกสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน มากที่สุดคือ ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 และระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5)

จำนวน 31 คนคิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

4. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแบบฟอร์มของการเขียนพินัยกรรมในอิสลามมากที่สุดคือ ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 53 คนคิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 31 คนคิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 29 คนคิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

5. ให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเข้ามาตรวจสอบอิหม่ามหรือคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับพินัยกรรม มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 52 คนคิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผล

จากวิจัยเรื่อง “พินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาการปฏิบัติจริงของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

5.2.1 ด้านระดับการศึกษา ความรู้ ความเข้าใจในหลักการ เงื่อนไข องค์ประกอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีระดับการศึกษาด้านศาสนาอิสลามต่ำกว่าขานะวีย์ เนื่องจากคนในพื้นที่บางส่วนไม่ได้ผ่านการศึกษาในระบบ นิยมศึกษาจากทางเลือกอื่นๆ เช่นศึกษาตามมัสยิด ตามปอเนาะต่างๆที่สอนเฉพาะด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้เข้าศึกษาในโรงเรียน มหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่มีการออกวุฒิทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้บางท่านจึงมีความรู้ทางศาสนาพอสมควรและบางท่านเป็น โต๊ะครูที่มีความรู้ทางศาสนาเป็นอย่างดี แต่ขาดวุฒิทางการศึกษา แต่เมื่อผู้วิจัยได้วัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยพบว่าความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างในการตอบคำถามอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือระดับต่ำ ผู้วิจัยเห็นว่า ความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างนั้นยังอยู่ในระดับที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม เพราะยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียด ขั้นตอน เงื่อนไข และองค์ประกอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงสำหรับผู้ที่มิ

ความต้องการทำพินัยกรรมให้ถูกต้องตามหลักการของอิสลาม เพราะพินัยกรรมนั้นเป็นนิติกรรมที่กฎหมายอิสลามให้การยอมรับ ดังที่มีรายงานจากท่านอับนุ อุมร์ رضي الله عنه ว่าแท้จริงท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

((مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ ، يَبِيتُ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا
وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ))

(أخرجه البخاري، ١٩٩٢ : ٢٧٣٨)

ความว่า “ไม่มีสิทธิสำหรับมุสลิมคนหนึ่งคนใดที่มีสิ่งที่เขาได้
ทำพินัยกรรมมัน ผ่านคำคืนมาสองคืน ยกเว้นการสั่งเสียของ
เขานั้นจะต้องถูกเขียนเก็บไว้ที่เขา”

(al – Bukhariy, 1992: 2738)

5.2.2 ด้านปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

ปัญหาและอุปสรรคในการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลเกิดจากความไม่เข้าใจหลักการและกระบวนการในการทำพินัยกรรมตามรูปแบบของอิสลาม และไม่สามารถแยกแยะระหว่างมรดกกับพินัยกรรม บางท่านเข้าใจว่าการทำพินัยกรรมเป็นการแบ่งมรดกล่วงหน้า ดังนั้นจึงมีการทำพินัยกรรมให้แก่ทายาทที่มีสิทธิรับมรดกเกิดขึ้น จากกรณีดังกล่าวถือได้ว่าขัดแย้งกับข้อบัญญัติทางศาสนาเกี่ยวกับการทำพินัยกรรม ดังมีหลักฐานจากท่านอัมรฺ บุตร คอรีฎะฮฺ رضي الله عنه ได้กล่าวว่า แท้จริงท่านนบี ﷺ

((حَطَبَ عَلَى نَاقَتِهِ وَأَنَا تَحْتَ جِرَائِهَا وَهِيَ تَقْضَعُ بِجُرَّتِهَا، وَإِنَّ
لُعَابَهَا يَسِيلُ بَيْنَ كَتِفَيْ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ أَعْطَى كُلَّ ذِي
حَقٍّ حَقَّهُ، فَلَا وَصِيَّةَ لِرِوَارِثٍ، وَالْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ، وَاللِّعَاقِرُ الْحَجْرُ))

(أخرجه الترمذي، ١٩٧٥ : ٢١٢٢)

ความว่า “ได้กล่าวสุนทรพจน์ขณะอยู่บนหลังอูฐของท่าน โดยมีฉันทันอยู่ใต้คออูฐ ที่กำลังบดเอื้อง และน้ำลายของมันไหลลงระหว่างไหลสองข้างของฉัน ฉันได้ยินท่านกล่าวว่า แท้จริงอัลลอฮ์ทรงมอบสิทธิให้แก่ผู้มีสิทธิทุกคน ดังนั้น ไม่มี

พินัยกรรมให้แก่ผู้ที่เป็นทายาท ทารกถือเป็นลูกของผู้ที่เป็น
เจ้าของที่นอน ผู้ละเมิดประเวณีไม่มีสิทธิในตัวเด็ก”

(al-Tirmidhi, 1975: 2122)

และยังมีรายงานจากจากท่านอุมามะฮฺ رضي الله عنه ได้ยินท่านนบี صلى الله عليه وسلم
ได้กล่าวว่า

((إِنَّ اللَّهَ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقِّ حَقَّهُ ، فَلَا وَصِيَّةَ لِيُورِثِ))

(أخرجه الترمذي، ١٩٧٥ : ٢١٤١؛ وأبو داود، ١٩٩٠ : ٢٨٧٠)

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮฺทรงมอบสิทธิให้กับเจ้าของตามสิทธิ
ของเขา ดังนั้นจึงไม่มีการทำพินัยกรรมให้แก่ทายาท”

(al-Tirmidhi, 1975: 2141; Abu Dawud, 1990: 2870)

และผู้วิจัยยังพบอีกว่า ปัญหาและอุปสรรคในการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอ
เมืองจังหวัดสตูล ยังเกิดสาเหตุต่างๆดังต่อไปนี้

1. ผู้ทำพินัยกรรมไม่เคยได้รับการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายอิสลามที่ว่าด้วยเรื่อง
พินัยกรรมมาก่อน เป็นเหตุให้การทำพินัยกรรมนั้นผิดหลักการอิสลาม เช่น ทำพินัยกรรมตามความ
ประสงค์ของตนเองไม่ยึดหลักการทางศาสนามาใช้ นิยมทำพินัยกรรมตามกฎหมายแพ่ง ซึ่งใน
บางครั้งขัดกับหลักการอิสลาม หรือทำพินัยกรรมเพื่อตัดสิทธิ์ทายาท ดังนั้นถือว่าเป็นหะรอม ดัง
ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿عَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةٍ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ خَلِيمٌ﴾

(النساء: جزء من آية ١٢)

ความว่า “โดยมิใช่สิ่งที่น่ามาซึ่งผลร้ายใดๆ เป็นคำสั่งที่มา
จากอัลลอฮฺ และอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงรอบรู้ผู้ทรงหนักแน่น”

(อันนิสาฮ์: ส่วนหนึ่งของอายะฮฺที่ 12)

นอกเหนือจากนี้แล้วยังมีการทำพินัยกรรมที่เกินว่าหนึ่งในสามของทรัพย์สิน
ทั้งหมดโดยที่ทายาทที่มีสิทธิ์รับมรดกไม่ยินยอม ดังนั้นจึงเป็นการขัดกับหลักปฏิบัติของการทำ

พินัยกรรมในอิสลามอย่างแน่นอน ดังที่มีรายงานจากขุบรูฮุรเราะฮ์ رضي الله عنه ว่า ท่านเราะฮ์ رضي الله عنه ได้กล่าวว่า

((إِنَّ اللَّهَ تَصَدَّقَ عَلَيْكُمْ عِنْدَ وَفَاتِكُمْ بِثُلُثِ أَمْوَالِكُمْ زِيَادَةً لَكُمْ فِي أَعْمَالِكُمْ))

(أخرجه ابن ماجه، ١٩٩٧ : ٢٧٠٩)

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ได้ทรงมอบให้แก่พวกเจ้าหนึ่งในสามจากทรัพย์สินของพวกเจ้าตอนที่พวกเจ้าเสียชีวิต เพื่อเพิ่มความดีของพวกเจ้า ทั้งนี้เพื่อพระองค์จะได้ทรงเพิ่มผลงานของพวกเจ้า”

(Ibn Majah, 1997: 2709)

2. ขาดผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามในบางพื้นที่ หมายถึง ผู้นำศาสนาหรืออิหม่ามยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการ เงื่อนไข องค์ประกอบและวิธีการทำพินัยกรรมตามกฎหมายอิสลาม เมื่อมีผู้มาขอคำแนะนำหรือต้องการทำพินัยกรรม อิหม่ามไม่สามารถดำเนินการได้

3. องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดรวมถึงอิหม่ามแต่ละมัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลไม่ได้ประสานความร่วมมือในการร่างกฎระเบียบเพื่อประกาศใช้อย่างเป็นทางการเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมในอิสลามให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนมุสลิมในพื้นที่ให้ทราบ โดยทั่วกัน

ส่วนแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลพอสรุปได้ดังนี้

1. ให้มีการบรรจุองค์ความรู้เกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามไว้ในหมวดวิชากฎหมายตามโรงเรียนสามัญทั่วไป และจัดให้มีการเรียนการสอนแบบเข้มข้นถึงรายละเอียดต่างๆ หลักการ เงื่อนไข องค์ประกอบและวิธีการทำพินัยกรรมในอิสลามตามโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2. สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ควรจัดให้มีการอบรมโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามมาอบรมผู้นำศาสนา อิหม่ามในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งติดตามและประเมินผล

3. สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดรวมถึงอิหม่ามแต่ละมัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลต้องประสานให้ความร่วมมือร่างกฎระเบียบเพื่อประกาศใช้อย่างเป็นทางการเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมในอิสลามให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนมุสลิมในพื้นที่ให้ทราบโดยทั่วกัน

4. สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดควรจัดทำฐานข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับองค์ความรู้ รายละเอียดของการทำพินัยกรรมในอิสลาม พร้อมทั้งเปิดกระทู้ถามตอบให้แก่ผู้สนใจ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพินัยกรรมตามกฎหมายอิสลามให้แก่มุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ถูกต้อง

2. สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดควรจัดอบรมภายในแก่กรรมการอิสลามและอิหม่าม พร้อมทั้งมีกระบวนการทดสอบ ประเมินผลและติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงาน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีความเข้าใจจริงและสามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาแก่คนในพื้นที่ได้

3. ควรจัดให้มีการเรียนการสอนองค์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามในสถาบันภาครัฐและเอกชนทุกระดับ

4. ควรสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งให้เกิดขึ้นภายในองค์กรระหว่างมัสยิดและสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ทั้งสองจะได้ร่วมมือแก้ไขปัญหาเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม

5. มัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลควรจัดตั้งฝ่ายรับผิดชอบให้คำปรึกษาแก่สัปบุรุษในการแก้ไขปัญหาการทำพินัยกรรมในอิสลาม

6. ควรจัดทำวารสารคู่มือและแบบฟอร์มของการเขียนพินัยกรรมในอิสลามโดยกำหนดให้แต่ละมัสยิดในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลบริการแจกจ่ายแก่ผู้ที่ประสงค์

7. ควรมีการร่างเป็นระเบียบการทำพินัยกรรมแบบอิสลามให้ชัดเจนเสมือนกับพินัยกรรมฝ่ายเมือง และมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการในแต่ละมัสยิด เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการทำพินัยกรรมให้แก่มุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล และเป็นแบบอย่างแก่จังหวัดอื่นๆภายในประเทศ

8. ควรจัดทำข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับองค์ความรู้ เงื่อนไข วิธีการ ขั้นตอนการทำ
พินัยกรรมในอิสลามให้แก่ผู้ที่สนใจ

9. ควรจัดทำโปรแกรมการประมวลผลการทำพินัยกรรมในอิสลามแบบสำเร็จรูป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่อง “พินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาการปฏิบัติจริงของมุสลิมใน
ภาคใต้”

2. ควรมีการวิจัยเรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบพินัยกรรมในอิสลามและพินัยกรรมตาม
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับการปฏิบัติจริงของมุสลิมในประเทศไทย”

3. ควรมีการทำวิจัยติดตามและประเมินผลเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการ
สอนพินัยกรรมในอิสลามตามสถาบันสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนใต้”

4. ควรมีการวิจัยเรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบพินัยกรรมในอิสลามกับการปฏิบัติจริงของ
มุสลิมหนึ่งจังหวัดของประเทศไทยและหนึ่งรัฐของประเทศมาเลเซีย”

5. ควรมีการวิจัยเรื่อง “พินัยกรรมในอิสลามกับการปฏิบัติจริงของมุสลิมในกลุ่ม
ประเทศอาเซียน”